

ב:

עין משפט‏ **נר מצוה**

א [מיי] פֿ"ח מהל' נדרים הל' ט טו"טע יו"ד סי' רד סעי' ב:
ח ב מיי פֿ"ח מהל' שנועות הלכה ג ועיין ב"מ:
ט ג מיי פֿ"ח מהל' נדרים הלכה ה:
י ד מיי פֿ"ח מהל' שנועות הלכה ג ועיין ב"מ:
יא ה מיי פֿכ"ט מהל' שבת עיין במ"מ הל' א ופי"ב מהל' ע"ז הלכה ג סמך עשין כט טו"טע"ע א"ח סי' רע"א סעיף ג:
יב ו מיי פֿ"ח מהל' שנועות הלכה ג:
יג ז מיי שם הל' ז:

מוסף רש"י

כל שישנו בשמיירה.
לג תעשה מלאכה (נכרות כ:).
וואיתנהו בשמיירה. דמקן (קדושין כט).
כל מלת לא תעשה בין שהזמן גרמא בין שאין הזמן גרמא נשים חייבות, להשוה המכוס אשה לאיש לכל עושים שבתורה. (שו).

רבינו חננאל

איתוהו איסור נדר האמור בתורה הרי עלי שלא לוכל בשר ושלא לשחות יין כיום שמת בו אביו כו'. ואמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום, מאי טעמא דרתיב איש כי ידור נדר לה' מדרוה ליה למכתב כי ידור. ורתיב כי ידור נדר ש"מ דעד שידור בדבר הנדור. ומקשינן כיום שמת בו אביו פשיטא. דאסור לו לוכל בשר ולשחות יין דבהריא תניא (ברכות י: ח"ק כג). כל זמן שמתו מוטל לפניו אסור לוכל בשר ולשחות יין. ופרקינן איירי דרביי למיתנא כיום שנהרג בו גליה בן אחיקם. דאפילו לא נדר שלא לוכל בשר ושלא לשחות יין אסור הוא דהוא צום השביעי. מהו דתימא כי נדר נמי כרבא תנא כדנר אבוי קמ"ל מעיקרא אי הוה אכיל הוה קאי באיסורא דרבנן. השתא איסורא דאורייתא היא מושב בו יחל דברו. תנא נמי כיום שמת בו אביו. וקיימא לן כרבא ולא עוד אלא דהא דר' יוחנן קאי כוותיה דאמר מבטא לא אוכל לך שבתות איסור לא אוכל לך שבתות. כי אתא רבין אמר ר' יוחנן אכלתי ולא אכלתי שוא ואזהרתיה מהכא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. אוכל ולא אוכל שקר ואזהרתיה ולא תשבעו בשמי' לשקר. קנומנות עובר בכל יחל דברו. ואותבינן עליה והתייא שוא ושקר אחד הוא. מאי לאו מדרשו לשבער שקר נמי לשבער. ופרוק לא לעולם לא לשבער ואזהרתיה מהכא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. אוכל ולא אוכל שקר כדלמר כשם שלוקה על שקר כך לוקה על שוא. ודחי' פשיטא בתרייהו לאו כתיב בהו. ושנינן מזה דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי אימא לא ינקה כלל כלומר שבעת. שוא אין לה כפרה כלל. קמ"ל כדאביי דאמר ב"ד של מעלה הוא דאין מנקיין

אַלֶּא דַּרְבּא קשיא. אע"ג דרבא נמי מודה דמתפסין כנדר נדר דמעשה שלימה היא מי שאמר הריני נזיר ושמע חצירו ואמר ואני (ומי כ:.) וכן כנדרים קאמר דצקרבן הוי נדר מ"מ פריך לרבא אמאי דמפרש איסר דקרא מתפסין ורבא משני דלא קאי לאיסר דקרא: **דְּבִי יָא** נדר.

פירש בקונטרס דלא גרסינן כיון דמדרבנן הוא דאסור כי נדר חייל עליה איסור כל יחל דהא א"י הוי דלאורייתא הא אמרינן לקמן (דף כה.) דנדרים חלין על דבר מנוה כדבר הרשות מיהו נראה לרבי יצחק דגרסי' ליה שפיר אע"ג דאי הוי דלאורייתא נמי חייל עליה נדר מ"מ דבר אחר שמולה בו לא איקרי נדר כדבר הנדור כיון דאי לא נדר איכא עליה איסור דלאורייתא ועוד דהא דנדרים חלין על דבר מנוה צציעול מנוה איירי כדמנא דפ"ב דנדרים (דף טו.) כי"ד אמר קונס שאיני נוטל לזנב שאיני מניח תפילין כדמסקינן התם כגמ' מכי ידור נדר לה' אפי' כדבר של שם חייל עליה אצל אס נדר לקיים מנוה כגון שאמר קונס שלא אוכל ציוה"כ או שלא אוכל נצילות וטריפות ולהכי אינטריך טעמא דמדרבנן *ומיהו לר' יהודה בן כמירא דאית לאיה לקמן בפירקין (דף כו. ח.) וס) דנשבע לקיים את המנוה חייב כ"ש נדרים שחלין לנבול שימולו לקיים:

קונומנות עובר משום ב"י יח"פ.

משום כל יחל דהכתיב (נמדבר ב') או השבע וגו' ולא יחל דצרו ובפ"ב דנדרים (דף טו:) תניא כהדיא דיש כשצועה כלל יחל והכא ה"ק כקונומות ליכא אלא כל יחל גרידא:

נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה. משמע דקידוש

דלאורייתא וכן משמע כהדיא צריש מי שמתו (ברכות כ:.) ומימה דצריש מסכת נזיר (דף ז.) אמר מיין ושכר יזיר לאסור יין מנוה כיון הרשות ופריך מאי נינהו קידושא ואצלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא ומפ' סיני הוא דאינטריך קרא למעוטי אלמא דמדרבנן הוא דנציחותא אין לפרש דלצרבה משום דמושבע ועומד מהר סיני הוא האינטריך קרא לאסור כדמשני התם אלא כי הא דאמר

רבא שצוה שאשתה יין ואמר הריני נזיר דאינטריך קרא דחיל עליה נזירות לפי שהוא מושבע ועומד וי"ל דקידוש ודאי מדלאורייתא אצל על היין אינו אלא מדרבנן והדאמר בערבי פסחים (דף קו.) זכרנו על היין אסמכתא בעלמא היא אי נמי אפי' הוא דרשה גמורה הא דמזכרן תריך שיטעוס היינו מדרבנן: **ב"י** שיישנו בשמיירה ישנו בזכירה. איפכא ליכא למימר דלחומרא מקשינן (יבמות ט:) ובסוף פ"ק דקדושין (נה: ושם) דרשינן לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך כל שישנו כהשחתה ישנו כהקפה והני נשי הואיל וליתנהו כהשחתה כו' הא דדרשינן לקולא משום דאיפכא לא שיך למידרש דנשי לית להו זקן וכן הדאמר בערכין (דף ג:) גצי דהתניא הכל חייבין צליצת כהנים לזים וישראלים כו' ומסיק והני כהני הואיל ואישרתי כלאים גצייהו לא ליחייבו התם נמי א"א לומר איפכא אצל צפ' אלו עוברין (פסחים דף מג: ושם) קשה דמשמע דאי לאו דאיטרבו נשים לאכילת חמץ הוה דרשינן לקולא כל שאינו בקוס אכול מנה אינו צבל תאכל חמץ וי"ל דהתם משום דלית ו) למילף חמשה

עשר חמשה עשר מחג הסוכות ומסוכה נשים פטורות כדילפינן בפרק הישן (סופה כח.) מהאורח א"י כצרא למדרש קרא מסיפיה לרישיה אצל קשה דלמ"ד (מנחות דף מג.) לציית מצות עשה שהזמן גרמא ונשים ככלאים ^ט דכל שאינן בגדילים אינן צבל תלכש שעטנו דהיינו מסיפיה לרישיה וכ"ת הכי נמי אס כן בספ"ק דציצה (דף יד: ושם) גצי משלחין בגדים בין תפורין בין שאינן תפורין ופריך כלאים למאי חזו * לימא מתני' כמ"ד נשים פטורות מן הציצית וחזו לנשים ולמאי דפרישית נמי דלחומרא מקשינן תימא דליחייבו צליצית לכו"י עלנמא':

הנואל כלאים כנגדו וכו'. ועיין בחס' שם ד"ה שז ואל"ת וכו' מה לכהן דליתו שזה בכל א"י מוכח דרב ס"ל דנשים חסורות ככלאים דלמ"כ גלם כלים היו אינו שזה בכל והרי רב ס"ל כנדרות דף קי ע"כ לא תיחול ואם התחיל גומר הרי דקי"ל דציצית אינו נוהג בגילה ואי"כ נשים פטורות מצליצת ואסורות ככלאים:

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

פריך ואימא נו'. כלומר האי תנא לאו כמתפסין כנדר איירי אלא בעיקר נדר איירי ואשמעינן שאינו חייב כנדר אא"כ פירשהו ואח"כ תלאו כדבר הנידר עליו כצר כדיליף לה ואזיל מקרא וה"ק איזהו איסור נדר אצל מיתפסין כנדר לאו נדר הוא וה"ד מיתפסין כגון שלא פירש הרי עלי שלא אוכל כשר ושלא אשתה יין אלא אמר הרי עלי יוס זה כיום שמת בו אביו כיום שראה את ירושלים כחורבנה: **פשיטא**. כיון דטעמא משום נדנור וצא הוא עליו מיתת אביו מה לי כהן וכי משום דמת בו אביו מיגרע גרע איסורי' הרי נדור וצא עליו: ה"ג **סד"א** דכיון דכי לא נדר **אסור** כי נדר נמי לא מיתפסין **כנדר** הוא קמ"ל ואף רבי יוחנן נו'. ולא גרסינן כיון דמדרבנן הוא דאסור כי נדר חייל עלי' איסו' כלל יחל לא גרסינן לה להא דהא א"י מדלאורייתא הוא ו) אמרינן (לקמן כה.) הנדרים חלים על דבר מנז' כדבר הרשות: ואף ר' יוחנן **סבר** לה להא דרבא. דאיסור שהזניחו כלשון שצוהה שצוה: **אוכל** ולא **אוכל** כלומר שצוה להצא קרוי שצוה שקר: **ואזהרתיה מלא תשבעו נשמי לשקר**. וה"ק לא תשבעו כשמי כתי לשקר כשצועתכם לאחר זמן והמתרה בו תריך להתרות בו שהוא עובר כזאורת לא תשבעו כשמי לשקר: **אכלתי** ולא **אכלתי**. כל שצוהה לעעבר שאינה אמת קרויה שצוהה שוא דלשון שוא לשון ולא כלום כמו כחצלי השוא (יטעיה ה) לשוא הכיתי את צניכם (יזמיה צ) אף כהן יא'אתה מפיו לבטלה ואזהרתיה מלא תשא והמקרא הזה תריך להתרות בו: **קונומוס** ה"ו **כלל** יחל. כלומר לא יחל דמשמע להצא לאו לאזהרת שצוהה להצא אחא דשצוהת להצא מלא תשבעו כשמי לשקר נפיק וכי אחא לא יחל לאזהרת נדרים אחא לפוקין מדרבנן דאמר זאורתה שצוהת להצא אחא מלא יחל: **מה שוא** **לשעבר**. כגון נשבע על דבר שא"א שהכל יודעים שאין שצוהה זו כלום: **אף שקר** **לשעבר**. כגון אכלתי ולא אכלתי והיאם לא מיקריא שוא לפי שאין הכל מכירים זה אס אמת אס שקר ועל כרחק שצוהת להצא אחא יחל דצרו אצל לא תשבעו כשמי לשקר שצוהה לעעבר היא וה"ק לא תוליצו שצוהה לשקר מפיכם: **דברצ** **אדא**. כלומר

הגהות הב"ח
(א) גמ' מה שאין הפה יכול לדבר כג"ל:
(ב) רש"י ד"ה ה"ג וכו' הוא הא אמרינן: (ג) תוס' ד"ה כל וכו' דלית לן למילף:

גליון הש"ס

גמ' וכו' ושמור בריבוי אחר. בליקוט רמז דהא ביחא מכלתא דיכיל כל דברים שנאמרו בדיוצר תלמי: תוס' ד"ה רבי וכו' ויפיהו לר' יהודה בן בתריא. מבוחר דס"ל דלר"י צ"ב כנשבע אלא לחלוט נצילות חייב וכן משמע מלשון רש"י לעיל דף ד ע"א ד"ה אינו חייב וכו' ומקן לקמן נשבע וכו' משמע דמתני' זו דנשבע לקיים המנוה ככלל היה ג"כ לקיים מלית. אצל תוס' לקמן ד"ה לקיים היצילו דמפורש בירושלמי דר"י צ"ב מיירי רק כנשבע לקיים מ"ע ישיבת סוכה וידומה אצל כנשבע לקיים לית שלא לחלוט נצילות מורה ר"י צ"ב דפטור וי"ע. ונראה דהכי מוכח ג"כ מסוגיא דמסות דף כב. דפריכי לחישוב נמי שצוהה שלא חמרוש ומשני מושבע ועומד מהר סיני. ואם תחילא דמתני' דנשבע לקיים מיירי גם בקיום לית כיון דרבנן פליגי עלה רק טעם דליתא כלל והן ואלו וכו רק לענין קרבן אצל לענין מלקות ל"פ שהיה אחת כללוא והן כדליתא במסכתין דף כה ע"כ והא כמסות מיירי לענין מלקות. אלא ע"כ דמתני' מיירי רק לקיים דמ"ע וזהו באמת לרבנן כנשבע לישב בסוכה ועבר דחייב מלקות אצל כגליים מלית' אינו טועם כלל לפלוגתא דר"י צ"ב ורבנן אלא דהיו כמו בכל המורה דאמרי' אין איסור חל על איסור: ד"ח בל וכו' לימא מתנ' במ"ד נשים פטורות. קשה לי דלמאי הוצרכו להוכיח זו דלפטר דמכות דרובה לאסוקי דמתני' ככ"ה יס להוכיח זה מקוואה דברכות דף יט ע"ב ארי"י א"ר

מסורת הש"ס

(א) ר"ה כו. א. ב. ברכות כג. א. [ברכות שם ע"ש].
(ד) [לקמן כה.]. ה. [ועי' בחס' דמנחות מג. ד"ה ור"ש פוטר]. ו. [עיי' חס' ערכין ג. ד"ה מני].

תורה אור השלם

1. איש כי ידר נדר ליה או השבע שבעה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל דצאא מפיו יעשה: במדבר ל ג
2. ולא תשבעו בשמי' לשקר וחללת את שם אלהיך אני יי: ויקרא יט יב
3. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה י את אשר ישא את שמו לשוא: שמות כ ו
4. וכוז את יום השבת לקדשו: שמות כ ו
5. שמור את יום השבת לקדשו באשר צוך ה' אלהיך: דברים ה יא

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה שאין הפה יכול לדבר כג"ל:
(ב) רש"י ד"ה ה"ג וכו' הוא הא אמרינן: (ג) תוס' ד"ה כל וכו' דלית לן למילף:

גליון הש"ס

גמ' וכו' ושמור בריבוי אחר. בליקוט רמז דהא ביחא מכלתא דיכיל כל דברים שנאמרו בדיוצר תלמי: תוס' ד"ה רבי וכו' ויפיהו לר' יהודה בן בתריא. מבוחר דס"ל דלר"י צ"ב כנשבע אלא לחלוט נצילות חייב וכן משמע מלשון רש"י לעיל דף ד ע"א ד"ה אינו חייב וכו' ומקן לקמן נשבע וכו' משמע דמתני' זו דנשבע לקיים המנוה ככלל היה ג"כ לקיים מלית. אצל תוס' לקמן ד"ה לקיים היצילו דמפורש בירושלמי דר"י צ"ב מיירי רק כנשבע לקיים מ"ע ישיבת סוכה וידומה אצל כנשבע לקיים לית שלא לחלוט נצילות מורה ר"י צ"ב דפטור וי"ע. ונראה דהכי מוכח ג"כ מסוגיא דמסות דף כב. דפריכי לחישוב נמי שצוהה שלא חמרוש ומשני מושבע ועומד מהר סיני. ואם תחילא דמתני' דנשבע לקיים מיירי גם בקיום לית כיון דרבנן פליגי עלה רק טעם דליתא כלל והן ואלו וכו רק לענין קרבן אצל לענין מלקות ל"פ שהיה אחת כללוא והן כדליתא במסכתין דף כה ע"כ והא כמסות מיירי לענין מלקות. אלא ע"כ דמתני' מיירי רק לקיים דמ"ע וזהו באמת לרבנן כנשבע לישב בסוכה ועבר דחייב מלקות אצל כגליים מלית' אינו טועם כלל לפלוגתא דר"י צ"ב ורבנן אלא דהיו כמו בכל המורה דאמרי' אין איסור חל על איסור: ד"ח בל וכו' לימא מתנ' במ"ד נשים פטורות. קשה לי דלמאי הוצרכו להוכיח זו דלפטר דמכות דרובה לאסוקי דמתני' ככ"ה יס להוכיח זה מקוואה דברכות דף יט ע"ב ארי"י א"ר

מסורת הש"ס

גמ' וכו' ושמור בריבוי אחר. בליקוט רמז דהא ביחא מכלתא דיכיל כל דברים שנאמרו בדיוצר תלמי: תוס' ד"ה רבי וכו' ויפיהו לר' יהודה בן בתריא. מבוחר דס"ל דלר"י צ"ב כנשבע אלא לחלוט נצילות חייב וכן משמע מלשון רש"י לעיל דף ד ע"א ד"ה אינו חייב וכו' ומקן לקמן נשבע וכו' משמע דמתני' זו דנשבע לקיים המנוה ככלל היה ג"כ לקיים מלית. אצל תוס' לקמן ד"ה לקיים היצילו דמפורש בירושלמי דר"י צ"ב מיירי רק כנשבע לקיים מ"ע ישיבת סוכה וידומה אצל כנשבע לקיים לית שלא לחלוט נצילות מורה ר"י צ"ב דפטור וי"ע. ונראה דהכי מוכח ג"כ מסוגיא דמסות דף כב. דפריכי לחישוב נמי שצוהה שלא חמרוש ומשני מושבע ועומד מהר סיני. ואם תחילא דמתני' דנשבע לקיים מיירי גם בקיום לית כיון דרבנן פליגי עלה רק טעם דליתא כלל והן ואלו וכו רק לענין קרבן אצל לענין מלקות ל"פ שהיה אחת כללוא והן כדליתא במסכתין דף כה ע"כ והא כמסות מיירי לענין מלקות. אלא ע"כ דמתני' מיירי רק לקיים דמ"ע וזהו באמת לרבנן כנשבע לישב בסוכה ועבר דחייב מלקות אצל כגליים מלית' אינו טועם כלל לפלוגתא דר"י צ"ב ורבנן אלא דהיו כמו בכל המורה דאמרי' אין איסור חל על איסור: ד"ח בל וכו' לימא מתנ' במ"ד נשים פטורות. קשה לי דלמאי הוצרכו להוכיח זו דלפטר דמכות דרובה לאסוקי דמתני' ככ"ה יס להוכיח זה מקוואה דברכות דף יט ע"ב ארי"י א"ר

מסורת הש"ס

גמ' וכו' ושמור בריבוי אחר. בליקוט רמז דהא ביחא מכלתא דיכיל כל דברים שנאמרו בדיוצר תלמי: תוס' ד"ה רבי וכו' ויפיהו לר' יהודה בן בתריא. מבוחר דס"ל דלר"י צ"ב כנשבע אלא לחלוט נצילות חייב וכן משמע מלשון רש"י לעיל דף ד ע"א ד"ה אינו חייב וכו' ומקן לקמן נשבע וכו' משמע דמתני' זו דנשבע לקיים המנוה ככלל היה ג"כ לקיים מלית. אצל תוס' לקמן ד"ה לקיים היצילו דמפורש בירושלמי דר"י צ"ב מיירי רק כנשבע לקיים מ"ע ישיבת סוכה וידומה אצל כנשבע לקיים לית שלא לחלוט נצילות מורה ר"י צ"ב דפטור וי"ע. ונראה דהכי מוכח ג"כ מסוגיא דמסות דף כב. דפריכי לחישוב נמי שצוהה שלא חמרוש ומשני מושבע ועומד מהר סיני. ואמר הלא כה דברי כאש וגו'

מסורת הש"ס

(א) [בכרות ט. וט"ג, (ב) מכות טז. תמורה ג, (ג) [מוסף] דמכות פ"ד, (ד) [נטי' בתמורה], (ה) [לעיל כ:], (ו) לעיל ג: מכות טו: תמורה ג: [פסחים כג:], (ז) [בב"מ א"י אלא א"ר אבהו], (ח) [לעיל ג:], (ט) לעיל ג: לקמן כו: [תמורה ג:], (י) [לעיל ג: לקמן כה: תמורה ג: (כ) דף כו:], (ל) [לקמן כו:], (מ) [במסות טז. אמר הש"ס קש"א דר' יהודה חזקוני ומשני לא קש"א הא דריה הא דריה ור"ע],

תורה אור השלם
1. וְלֹא תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לְשָׁקֶר וְחִלַּלְתָּ אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ וְיִקְרָא יְיָ יִבְרַח אִישׁ בִּי יוֹם בְּיָד לִי אוֹ הִשְׁבַּע שְׁבַעַה לְאִסָּר אֶסֶר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרָךְ כִּבְלֵי הָאֵל מִפְּנֵי עֲשֵׂהְךָ וְיִקְרָא ג' 2. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹאֵף בִּי לֹא יִנְקֶה יְיָ אֶת אִשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹאֲמוֹת כ' 3.

מוסף רש"י

בשם. בשמו של הקב"ה (תמורה ג.) נשבע **מגלן**. **דלוסק** (שם). אין **מגנין** אחר. דמכיו כי לא ינקה ה' (שם ג.) ה' הוא ינקה ינקה אצל ב"ד כו' (לעיל ג.) **אשכחן** שבועת שרא. דכתיב אשר ירא את שמי לשוא, והיינו שבועת שוא כגון נשבע לשנות את הדיעות לאדם (שם) כגון כי לא האיש שהוא אשה ועל האנן שהוא זכר, דשוא משמע דבר שאינו כלל כולם (יטענה ה' מושגי העון בתבלי השוא (לעיל ג.) **שבועת שקר**. שבועה שאינו ניכר אם אמת אם לאו (לעיל ג.) **מפרש לקמן סי' דמי**, **מגלן**. דלמי עלה (תמורה ג.) **לאו שיש בו מעשה** הוא. ויצינו הוא לילקין שהרי אכל ועשה מעשה (שם) **שאובל ולא אכל**. דלאו הינו מעשה (שם). **האי מי לוקה**. דתמייה (שם) **תרווייהו** אינו לוקה. פטור ממלקות ולא משא' (פסחים ג:) **ומיניה טעמיה דמר** לאו כי טעמיה דמר (מכות טו: **ובנייה קעיר ג' אובל** ולא אכל, עבר על שבועתו כשהוא יושב ובעל ואין כאן מעשה, והתעלף ספק מי הויה שהרי מלה זמן לשבועתו כל היום (מכות טו:). **משובם דהויה לאו** שאין בו מעשה. אכל משום התעלף ספק לא הוה מפרש, דהתעלף ספק שמה התעלף (שם טו:). **דהוה התעלף ספק**. וכי מתעלה ביה אכלתו הויה פן תעבור על השבועה שמה יעבור שמה לא יעבור על התעלף, דעדיין יש שהות ביום (פסחים ג:) **דלי** אחרו ביה הויה כתי' שתעלף הככר ששבעת עליו יכול לומר אין לי בית מיוחד בתעלף זו, דלכתי יס לי שהות, וכן כל היום כולו, ואפילו כי עבר היום יכול לומר שבות הייתי ולא נזכרתי לא שבועתי ולא כשהיה לי לוקה (תמורה ג.) **תהא באכלתי ולא אכלתי**. כלומר מהא שבעת שקר נשבעת שמה אכל ולא אכל, דהכא ליכא שום מעשה, דהא לשעבר נשבע (שם). **ומאי שנא**. כלומר מהא לירושא דקא' ממעט אובל ולא אכל ממלקות, טפי מחלתי ולא אכלתי, הא בתרווייהו ליכא שום מעשה (שם) **שבועת שקר דרומה דלא**. כדמפתח לעיל לשוא לשוא שמי פעמים (שם) כך שבועת שקר דקא' מרבינא מרבינא לשוא לשוא לא רכמה תורה אלא לגקר לשעבר, כגון אכלתי או לא אכלתי, שמשעה שנשבע יתנה שבועה מפיו לשקר, דומיא דשבועת שוא, דלכא אפקה בשלשן שוא למימרא דנשבער קמיירי (לעיל ג.) **מה שוא לשעבר**. נשבע לשנות את הדיעות עבר את שבועת משיאתה מפיו (שם) **אז**: דכיו נשבע על עמוד של אבן שהוא על סף היינו לשעבר, דלשעבר קודם שנשבע הויה אבן כמו שהיה עכשיו, אף שקר נמי לשעבר. דהיינו אכלתי ולא אכלתי, לפסוקי אובל ולא אכל אובל כולו אכל (שם) **אובל כולו אכל**. דהכא ליכא שום מעשה, וי' הדק אישתבע ה"ל נשבע לקיים את המצוה וזמן לקמן (כז.) נשבע לקיים את המצוה ולא קיים פטור משבועת קרבן (לעיל ד. וצ"ל מקרבן שבועתו). זו היא שבועת בטוי. דקאמר קרא לנשוא בשפתים להרע או להטיב וגו', וזו היא שבועת בטוי שישבועת בטוי נשבעת על דבר קטן, משום להרע או להטיב גבי קרבן קטן, לא מיימי קרבן, משום להרע או להטיב נשבעת שוא (שם). **אילא על העתיד לבא**. דייק להרע או להטיב לקמן בפ"ג (לעיל ג.)

קמ"ל כדמשני ליה. לקמן: **ואינעיים אימא**. הא דקמני שוא ושקר אחת הן לומר כך כשם שמציא קרבן על שבועת שקר כך מציא קרבן על שוא דאכלתי ולא אכלתי ור"ע היא דמחייב במתניתין (נע"י) לשעבר כלהבא: **נשבע להחליף**. לשנות את האמת בשבועתו

היינו לשעבר כגון אכלתי ולא אכל לא אכלתי ואכל: **אימא נשבע ומחליף**.

נשבע לעשות ואחר כך החליף את דברו ולא עשה או שלא לעשות ועשה: **ואוהרסייה מלא פשעו בשמי לשקר**. והכי משמע בשעת שבועה לא תהא שקר דהיינו לשעבר: לא יחל להבא הוא דלילו לשעבר כבר החל משנשבע: **לשנות אם הידוע**. על האיש שהוא אשה: **והא דרבי אבהו**. הא דא"ר ירמיה לעיל א"ר אבהו דאמר משמיה דר' יוחנן אכלתי ולא אכלתי שקר לאו בפירוש אמר ר' אבהו כהאי לשנא אלא מכללא אימאר דשמעיה ר' ירמיה לר' אבהו כדאז מילתא דליירי בה ר' יוחנן בשבועת שקר ואוקמה רבי אבהו באכלתי ולא אכלתי מההוא כללא א"ר ירמיה משום ר' אבהו א"ר יוחנן אכלתי ולא אכלתי שקר: **ומאי כללא דאמר רב אידי כו'**. ומסקנא סיפא דשמעמא א"ר אבהו אכלתי ואכלתי ולא אכלתי: **חוץ מנשבע ומימר ומקלל אם חזירו בשם**. המיוחד.

והא מילתא עיקרה צפ"ק דתמורה והתם מפורש טעמא דמימר ומקלל והכא נשבע לחזויה מפרש משום גררא דמכללא אימאר דר' אבהו: **אין כתיב כי לא ינקה כדקאמרין**: **והוי זה גרסינן**: ה"ד. דלעטרין למילף מלשוא לשוא: **ההכא ספק**. ספק אם יעבור על התעלף אם לאו שיכול לומר עדיין יש שהות ביום ואין המתנה יכול לבוין שיעבור היום בתוך כדי דבור של התעלף: **וא"ר אבהו סהא**. הך שבועת שקר דא"ר יוחנן דליתרצאי מלשוא לשוא באכלתי ולא אכלתי: **ומאי שגא**. הך מאובל ולא אכל הא ככולהו לאו שאין בו מעשה **יניחו: צפירוש ריבסה תורה כו'**. מדאפקיה בשלשן שוא: **מה שוא לשעבר**. נשבע לשנות את הדיעות לאדם אף שקר דלשעבר איתרצאי למלקות ולא לשקר להבא ומההוא כללא א"ר ירמיה משום ר' אבהו אכלתי ולא אכלתי שקר: **שבועה שלא אוכלנה**. לקמן מפרש צפירקין (י) למה לי למינקט מלת שבועות: **אינו חייב אלא אחת**. דאין שבועה חלה על שבועה דכיון דנשבע שבועה ראשונה הוה לה שבועה שניה לקיים את המצוה ותנן במתניתין (י) דפטור: **לא למעוטי מקרבן**. וזו היא אשגגתה קאי: **זו היא דעל שגגתה קרבן**. אצל שבועה לשעבר יתאז בקרבן ור' ישמעאל היא דאמר במתני' (כח.) אינו חייב אלא על העמיד: אימא

אכלתי ולא אכלתי דלא לקי לא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן זו היא דעל שגגתה קרבן עולה ויורד אבל אכלתי ולא אכלתי לא ור' ישמעאל היא דאמר אינו חייב אלא על העתיד לבא אבל מילקא לקי

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

בא.

יד א מיי פ"א מהל'
שבועות הל' ד סמג לאוין רמא עוש"ע יו"ד סי' רלו סעיף ד:

בזו ב מיי פ"ח מהל'
סנהדרין הל' א סמג לאוין רמא' [ובכר אלפס סוף פרק ד' דממילתין דף ג:].

בזו ג ד מיי שם הל' ג
[ופ"א מהל' תמורה הלכה א:].

יז ה מיי פ"ד מהל'
שבועות הלכה כא:

רבינו חננאל

איבעית אימא שוא ושקר אחד הוא כשם שמביא קרבן על שקר שנאמר או נפש כי תשבע לבטא בשפתים וגו' וחביא את אשמו לה' כך מבאי על שוא, ור' עקיבא הוא דמחייב קרבן לשעבר להבא: ומהוברין עליה וכי שקר להבא הוא והתניא בשבועת שוא לשנות ובשבועת שקר נשבע להחליף מכלל דתרווייהו לשעבר. ופירק אימא נשבע ומחליף להבא. ור' אבהו משמיה דר' יוחנן אמר אכלתי ולא אכלתי שקר. ואוהרתיה מלא תשבעו בשמי לשקל: אובל ולא אובל עובר בכל יחל דברו. ואיזו היא שבועת שוא נשבע לשנות את הדיעות לאדם. והא דאמר ר' אבהו לאו בפירוש שמינא ליה מיניה דר' יוחנן אלא מכללא שמעי ליה הכי דלשאר דר' יוחנן דאמר כל לאו שבועתה לאו שיש בו מעשה לוקין עליו, שיש בו מעשה אין לוקין עליו חוץ מן הנשבע והמימר והמקלל את חבריו בשם שאצ"פ שאין בהן מעשה לוקין עליו. ומפורש בתחלת מסכת תמורה כי המימר דבורו עושה מעשה הוא. דהא הקדוש ונאסר לכל: שמינא את חבריו בשם שנאמר אם לא תשמרו לעשות וגו' עד ליראה את השם הנכבד והנורא וההפלא ה'. והפלא זו מכות כלומר לא נתיירא אלא קילל חבריו והזכיר השם הנכבד והנורא ילקח: שבועה מנא לן דלקי. אמר ר' יוחנן מלא ינקה דברים שפוטין הן: ודייק ר' יוחנן מדכתוב תרי זמני לשוא בהאי קרא דלא תשא אחד לשבועת שוא ושוא ואחד לשבועת שקר דלקי וקשאי ליה לר' אבהו האי שבועת שקר דלית ביה מעשה ולקי דמרכי ליה לר' יוחנן מהאי קרא. היכי דמי אי נימא דנשבע שלא יאכל ואכל הרי עשה מעשה אלא בשנשבע שיאכל ולא אכל האי בין ר' יוחנן ובין ריש לקיש לא לקי: אלא אמר ר' אבהו לא משכחת לה אלא בנשבע באכלתי ולא אכל או בנשבע שלא אכלתי ואכל דלקי. תנה מהאי כללא שמינא ליה לר' אבהו: ואקשינן עליה מכדי האי לית ביה מעשה והאי לית ביה מעשה ומאי שנא באובל ולא אכל פטור לר' יוחנן. ובאכלתי ולא אכלתי מחייב ליה מלקות. ופירק רבא בפירוש רבתא תורה שבועת שקר דומיא דשבועת שוא דבילוחות הראשונים כתיב לא תענה ברעך עד שקר. ובילוחות האחרונים כתיב עד שוא. ללמוד דשוא ושקר אחד הוא. מה שוא לשעבר הוא אף שקר נמי לשעבר הוא: איני דאכלתי ולא אכלתי חייב מלקות והתנן בפרקין שבועה שלא אובל כבר זו. שבועה שלא אובלנה שבועה שלא אובל ואכלה אינו חייב אלא אחת. וזו היא שבועת בטוי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה כו'. מאי לאו זו היא דלקי ולמעוטי אכלתי ולא אכלתי ממלקות. ופירקין

באובל ולא אכלתי ולא אכלתי, לפסוקי אובל ולא אכל אובל כולו אכל (שם) **אובל כולו אכל**. דהכא ליכא שום מעשה, וי' הדק אישתבע ה"ל נשבע לקיים את המצוה וזמן לקמן (כז.) נשבע לקיים את המצוה ולא קיים פטור משבועת קרבן (לעיל ד. וצ"ל מקרבן שבועתו). זו היא שבועת בטוי. דקאמר קרא לנשוא בשפתים להרע או להטיב וגו', וזו היא שבועת בטוי שישבועת בטוי נשבעת על דבר קטן, משום להרע או להטיב נשבעת שוא (שם). **אילא על העתיד לבא**. דייק להרע או להטיב לקמן בפ"ג (לעיל ג.)

דרשין להכי הני קראי: **וא"ת** אמאי לא נפקא לן דריש אלו הן הלוקין (מכות יג:) **דלאו** שאין בו מעשה אין לוקין עליו

שנאמר כהן חוץ (י) והא לא תקשי דהכא קאמר רבי יהודה דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו והתם קאמר רבי יוחנן דלוקין דהלכ משמיה דרבי יוסי קאמר לה: **אמר קרא בי אא ינקה כו'**. וא"ת אמאי לא נפקא לן דריש אלו הן הלוקין (מכות יג:) **דלאו** שאין בו מעשה אין לוקין עליו מדאינטרין קרא נשבע וצמקלל חזירו בשם כדאמר דריש תמורה (דף ג.) **ויש לומר דלמלא לא הוה**

דרשין להכי הני קראי: **וא"ת** אמאי לא נפקא לן דריש אלו הן הלוקין (מכות יג:) **דלאו** שאין בו מעשה אין לוקין עליו מדאינטרין קרא נשבע וצמקלל חזירו בשם כדאמר דריש תמורה (דף ג.) **ויש לומר דלמלא לא הוה**

דרשין להכי הני קראי: **וא"ת** אמאי לא נפקא לן דריש אלו הן הלוקין (מכות יג:) **דלאו** שאין בו מעשה אין לוקין עליו מדאינטרין קרא נשבע וצמקלל חזירו בשם כדאמר דריש תמורה (דף ג.) **ויש לומר דלמלא לא הוה**

דרשין להכי הני קראי: **וא"ת** אמאי לא נפקא לן דריש אלו הן הלוקין (מכות יג:) **דלאו** שאין בו מעשה אין לוקין עליו מדאינטרין קרא נשבע וצמקלל חזירו בשם כדאמר דריש תמורה (דף ג.) **ויש לומר דלמלא לא הוה**